ÎNREGISTRĂRILE AUDIO-VIDEO CA MIJLOC DE PROBĂ ÎN PROCESUL CIVIL

Felicia CHIFA

Pentru a defini conceptul de înregistrare audio-video ca mijloc de probă în procesul civil, este necesar a menționa unele caracteristici ale acestora, astfel: a) mijloc de probă sunt suporturile materiale; b) proba este informația care are importanță pentru soluționarea justă a cauzei; c) informația este stocată pe suportul material în format video sau audio; d) proba trebuie să fie obținută în ordinea stabilită de lege.

Ținând cont de cele expuse, determinăm că înregistrările audio sunt suporturi materiale ce conțin informația despre faptele importante pentru soluționarea justă a cauzei, stocate în format audio și obținute în modul prevăzut de lege.

Înregistrările video sunt suporturi materiale ce conțin informația despre faptele importante pentru soluționarea justă a cauzei, stocate în format video și obținute în modul prevăzut de lege. Înregistrările video pot conține și sunet [1, p.298].

Înregistrările audio și video asigură obiectivizarea și rapiditatea procesului de fixare a informației, obiectivitatea și plenitudinea faptelor fixate, dar și posibilitatea de a modifica proporțiile imaginii, timpul înregistrării, iar la vizionare și demonstrare de a opri cadrul sau de a reduce viteza de reproducere etc. Astfel prin aceste mijloace se asigură:

– fixarea unui volum enorm de informație, a unor spații largi, a multor obiecte în toată complexitatea lor, poziția lor reciprocă, este posibilă totodată fie fixarea generală, fie cea selectivă, detaliată, care ar permite demonstrarea

imaginii obiectelor ce prezintă importanță deosebită pentru soluționarea cauzei;

– înregistrarea imaginii obiective a bunului, a unei acțiuni, inacțiuni în strictă conformitate cu legile fizice ale opticii, fixând caracteristicile generale şi particulare ale obiectului, în stare statică sau dinamică;

– aprecierea informației auditive, dar şi a celei vizuale, în culori, cu claritate, conținând circumstanțe şi detalii ce pot deveni importante, exteriorizarea atitudinilor şi relațiilor interumane;

– reconstituirea faptelor din trecut, obiecte care nu mai există din cauza alterării, consumării sau distrugerii.;

– fixarea oricărui tip de informație probatorie.

Prezentarea şi administrarea înregistrărilor audio-video. Înregistrările audio-video se prezintă ca şi celelalte mijloace de probă potrivit normelor prevăzute la art. 119 alin. (1) CPC [2], fiind adunate şi prezentate de către părți şi de alți participanți la proces. Regula specifică acestor mijloace de probă constă în faptul că persoana care prezintă o înregistrare audio-video pe un suport electronic este obligată să indice persoana care a efectuat înregistrarea, timpul şi condițiile înregistrării (art.146 CPC). Înregistrarea audio-video este admisibilă doar dacă a fost făcută în mod deschis, şi anume, față de persoanele care apar în această înregistrare. Reglementarea dată are ca scop protecția dreptului la viață privată şi secretul corespondenței (art. 28 şi 30 ale Constituției). În acest fel statul respectă şi ocroteşte viața intimă, familială şi privată, asigură secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poştale, al convorbirilor telefonice şi al celorlalte mijloace legale de comunicare, iar derogări sunt admise doar prin lege în cazurile când această derogare este necesară în interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice şi în scopul prevenirii infracțiunilor. Aceste drepturi fiind garantate şi de art. 8 CEDO.

Nu poate servi ca probă înregistrarea ascunsă, dacă nu este permisă prin lege. Pot apărea şi două cazuri când viața privată nu este afectată:

– atunci când prin mijloace secrete sunt făcute înregistrări ce nu prezintă altceva decât aceea ce poate auzi sau vedea orice persoană în locuri publice, excepția dată fiind însă de strictă interpretare şi apreciere;

– atunci când persoana pozează sau se înregistrează benevol sau transmite înregistrările sale la mai multe persoane şi numai ulterior doreşte ca acestea să nu fie reproduse.

Înregistrările audio şi video se prezintă în instanță pe diverse suporturi: CD-uri, telefoane mobile, benzi magnetice etc.

Cercetarea înregistrărilor audio se face prin audiere, iar a celor video prin vizionare. Înregistrările care nu pot fi prezentate în judecată se cercetează la locul aflării lor şi se descriu amănunțit în proces-verbal încheiat la fața

locului, consemnându-se semnele distinctive ale surselor şi data reproducerii, apoi suporturile sunt sigilate. Procesul-verbal se anexează la dosar. Cercetarea la faţa locului se face cu concursul participanţilor la proces, în prezenţa martorilor şi mai ales a specialiştilor şi experţilor în domeniul cercetat, dacă este necesar.

Atunci când reproducerea înregistrărilor audio-video are loc în sala de şedinţe sau în altă încăpere special amenajată, consemnându-se în procesul-verbal al şedinţei de judecată semnele distinctive ale surselor de probă reproductivă şi data reproducerii, instanţa audiază explicaţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces. Reproducerea înregistrării audio-video poate fi repetată în întregime sau parţial (art.226 alin.(1) CPC).

Instanţa, printr-o încheiere, poate atrage, din oficiu sau la cererea oricărui participant la proces, la audierea şi vizionarea înregistrărilor audio-video, specialişti în domeniul respectiv pentru consultaţii, explicaţii şi ajutor tehnic potrivit art.230 CPC.

Dacă înregistrările au fost făcute cu acordul persoanei respective sau au fost permise de lege, reproducerea şi cercetarea acestora poate fi efectuată în şedinţă publică numai cu consimţământul persoanelor înregistrate. Fără consimţământul expres, acestea se efectuează în şedinţă închisă, fiind aplicabile şi dispoziţiile speciale ale art.23 CPC [3, p.141].

Dacă explicaţiile şi consultaţiile scrise sau orale, răspunsurile specialistului la întrebări nu au elucidat unele date din înregistrările audio-video, instanţa judecătorească poate dispune la cererea participanţilor la proces, efectuarea unei expertize. Dispunerea expertizei poate fi făcută şi atunci când nu se apelează la consultaţia specialistului.

În cadrul cercetării, este posibilă şi audierea în calitate de martor a persoanei care a făcut înregistrarea.

Suporturile înregistrărilor audio-video se păstrează în instanţa judecătorească, însoţite de un registru special. Instanţa ia măsuri pentru păstrarea lor intactă. Suporturile respective pot fi păstrate, în caz de necesitate, la locul aflării lor, după cercetarea lor fiind descrise în procesul-verbal şi sigilate. Cheltuielile de păstrare a suporturilor electronice, magnetice sau de alt tip conţinând înregistrările audio-video, se repartizează între părţi conform art.94 CPC.

După ce hotărârea judecătorească devine irevocabilă, suporturile înregistrărilor pot fi restituite persoanei care le-a prezentat. În cazuri excepţionale, ca de exemplu în cazurile când suporturile înregistrărilor am o valoare materială substanţială pentru proprietar (telefon mobil), acestea pot fi întoarse înainte de devenirea hotărârii irevocabile. În acest scop, instanţa va emite o încheiere.

Aprecierea înregistrărilor audio-video. Aprecierea înregistrărilor audio-video se face în temeiul regulilor generale cu unele particularităţi ce reies din

specificul suporturilor pe care sunt prezentate. Astfel, specialiştii consideră că înregistrarea prezentată în format digital nu are legătură fizică cu suportul pe care se prezintă şi manipulările efectuate cu acestea practic nu pot fi stabilite, fiind complicat de a afirma cu certitudine ca înregistrarea a fost redactată, montată ori copiată. Astfel instanța trebuie să țină cont de faptul că în contextul evoluției actuale a mijloacelor tehnice de efectuare a înregistrărilor este complicat a aprecia cu certitudine veridicitatea acestora, chiar dacă este numită expertiză în acest sens.

Referințe:

1. МОЛЧАНОВ, В.В. *Основы теории доказательств в гражданском процессуальном праве*. Москва: Зерцало-М, 2012.
2. Codul de procedura civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003, Publicat: 12.06.2003 în *Monitorul Oficial* al Republicii Moldova, nr. 111-115.
3. POALELUNGI, M. ş.a. *Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ed. II*. Chişinău:: Tipografia Centrală, 2013.